

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 157/2010-43

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. apríla 2010 predbežne prerokoval sťažnosť E. A. L., I., zastúpeného advokátkou Mgr. M. K., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. f), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 23/2009 z 26. novembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť E. A. L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. februára 2010 doručená sťažnosť E. A. L., I. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou Mgr. M. K., B., v ktorej namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. f), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tost 23/2009 z 26. novembra 2009 (ďalej aj „uznesenie z 26. novembra 2009“ alebo „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 13. októbra 2009 sťažovateľ spoločne so svojimi známymi pre účely turistiky pricestoval na Slovensko (letisko Bratislava). Príslušníkmi oddelenia hraničnej kontroly Policajného zboru Bratislava – Ružinov. bolo zistené, že je na neho vydaný medzinárodný zatýkací rozkaz Hlavnou prokuratúrou M. pod spisovým číslom 03011092550 z 20. januára 2004 pre trestný čin sprenevery zneužitím právomoci podľa § 210 ods. 3 Trestného zákona B. r. Sťažovateľ sa mal v B. dopustiť trestnej činnosti v období od 19. novembra 2002 do 11. júna 2003.

Sťažovateľova osobná sloboda bola obmedzená od 11.00 h 13. októbra 2009 a do cely policajného zaistenia Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave bol odovzdaný o 18.40 h v ten istý deň. Krajská prokuratúra v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) podala Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) 14. októbra 2009 návrh na vzatie sťažovateľa do predbežnej väzby. Sťažovateľ podaním zo 16. októbra 2009 pre prípad, že krajský súd vyhovie návrhu krajskej prokuratúry, požiadal o nahradenie väzby svojím písomným sľubom alebo peňažnou zárukou. Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Ntc 4/2009 zo 16. októbra 2009 rozhodol o vzatí sťažovateľa do predbežnej väzby. Sťažnosť sťažovateľa proti tomuto uzneseniu zamietol najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Tost 22/2009 z 2. novembra 2009. Obe rozhodnutia boli sťažovateľovi doručené v slovenskom jazyku, ktorý neovláda, avšak táto námietka nie je predmetom tejto sťažnosti.

B. orgánmi bolo vo veci trestného stíhania sťažovateľa 23. októbra 2009 vydané *„uznesenie o prilákaní ako obvineného, ktorým došlo k zmene opisu objektívnej stránky trestného činu a k zmene právnej kvalifikácie“*. Sťažovateľ bol namiesto sprenevery obvinený z podvodu, pričom trestnej činnosti sa mal dopustiť v období od decembra 2002 do 17. októbra 2003 po predchádzajúcej dohode s ďalšou osobou (výška škody na základe predmetného obvinenia predstavuje v prepočte 2 089 €).

Krajská prokuratúra podala 11. novembra 2009 návrh na vzatie sťažovateľa do vydávacej väzby. Právna zástupkyňa sťažovateľa sa k uvedenému návrhu vyjadrila podaním z 13. novembra 2009, v ktorom poukázala na to, že pre vzatie do vydávacej väzby nie sú splnené formálne ani materiálne náležitosti vyplývajúce z Trestného poriadku.

Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Ntc 4/2009 z 13. novembra 2009 (ďalej len „uznesenie z 13. novembra 2009“) rozhodol o vzatí sťažovateľa do vydávacej väzby, proti ktorému podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej namietal „*absenciu náležitosti žiadosti B. o extradíciu a absenciu skutočností a odôvodnenia pre nariadenie vydávacej väzby s poukazom na to, že v jeho prípade sú dané dôvody pre neprípustnosť vydania*“.

Najvyšší súd uznesením z 26. novembra 2009 sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu z 13. novembra 2009 zamietol. Obe uznesenia boli sťažovateľovi doručené 10. decembra 2009 v slovenskom jazyku.

Sťažovateľ podal prostredníctvom právnej zástupkyne 25. januára 2010 žiadosť o prepustenie z väzby, v ktorej opakovane ponúkol súdu svoj sľub alebo peňažnú záruku ako formu nahradenia väzby. Ku dňu podania tejto sťažnosti nemala právna zástupkyňa sťažovateľa vedomosť o tom, ako sa najvyšší súd s touto sťažnosťou vysporiadal.

Na základe návrhu krajskej prokuratúry z 11. novembra 2009 krajský súd 10. decembra 2009 na verejnom zasadnutí uznesením sp. zn. 2 Ntc 4/2009 rozhodol, že vydanie sťažovateľa do B. r. je neprípustné. Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala krajská prokuratúra sťažnosť a vec sťažovateľa sa v dobe podania sťažnosti ústavnému súdu nachádzala na najvyššom súde v odvolacom konaní vedená pod sp. zn. 4 Tost 1/2010.

Vo veci predbežnej ochrany sťažovateľa pred vydaním do B. r. bez riadnej možnosti využiť dostupné opravné prostriedky – Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vydal 11. januára 2010 tzv. predbežné opatrenie sp. zn. 1258/10 vo veci Laikhtman v. Slovakia.

V rámci sťažnosti následne sťažovateľ podrobne popísal dôvody, pre ktoré svoje trestné stíhanie v B. r. vníma ako politický postih proti nemu i celej jeho rodine.

Sťažovateľ porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru vidí v tom, že ani krajský súd a ani najvyšší súd sa pri rozhodovaní o nariadení vydávacej väzby „*vôbec nezaoberali možnosťou nahradenia vydávacej väzby sľubom a/alebo peňažnou zárukou sťažovateľa a teda vôbec nezvážili, či je takýto intenzívny zásah v podobe vydávacej väzby nevyhnutný pre dosiahnutie sledovaného účelu*“. Povinnosť zvážiť prijatie alternatívnych záruk nahradenia väzby aj v prípade vydávacej väzby podľa sťažovateľa vyplýva z čl. 5 ods. 3 dohovoru, ako aj z ústavného princípu rovnosti.

Vo svojej argumentácii následne sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že napriek tomu, že Trestný poriadok neupravuje možnosť nahradenia kolúznej väzby alternatívnymi zárukami, ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti takúto možnosť jednoznačne pripustil vo svojich nálezoch sp. zn. I. ÚS 100/04 a I. ÚS 239/04 s poukázaním na čl. 5 ods. 3 druhej vety dohovoru a čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy (v tejto súvislosti sťažovateľ poukázal aj na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Toš 60/2004 a 1 Toš 25/05, rozhodnutie Vyššieho vojenského súdu sp. zn. 4 Tpo 4/2006, ako aj na Odporúčenie Výboru ministrov Rady Európy č. R/80/11 z 27. júna 1980).

Podľa sťažovateľa výklad § 80 a nasl. Trestného poriadku v súvislosti s možnosťou nahradenia väzby inými miernejšími prostriedkami, ktorý by bol v súlade s ústavným princípom rovnosti (čl. 12 ods. 1 ústavy), „*znamená, že nariadenie väzby aj z iných dôvodov než z dôvodov výslovne uvedených v § 80 a nasl. Trestného poriadku možno nahradiť alternatívnymi zárukami*“. V prípade opačného výkladu uvedených ustanovení Trestného poriadku by podľa neho „*boli osoby, ktorým je ukladaná väzba z dôvodov iných než uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku ukrátené o možnosť jej nariadenia alternatívnymi zárukami oproti osobám, ktorým sa ukladá väzba z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku*“.

Sťažovateľ v rámci odôvodnenia sťažnosti ďalej uviedol, že k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) a ods. 4 dohovoru došlo z dôvodu obmedzenia jeho osobnej slobody väzbou bez uvedenia riadnych dôvodov v uznesení krajského súdu z 13. novembra 2009, ako aj v uznesení najvyššieho súdu z 26. novembra 2009.

Najvyšší súd pri svojom rozhodovaní o nariadení vydávacej väzby vychádzal podľa sťažovateľa „z jedinej okolnosti, a to z možnosti sťažovateľa po prepustení opustiť územie Slovenskej republiky“, a to napriek judikatúre ESLP, podľa ktorej „nebezpečie úteku trestne stíhanej osoby nemôže vyplývať len z jednej skutočnosti (napr. výška hroziaceho trestu, možnosť ľahko prekročiť hranice), ale musí byť založené na súhrne okolností“.

Z uznesení súdov zúčastnených na rozhodovaní týkajúcich sa nariadenia vydávacej väzby v predmetnej veci vyplýva, že väzbu sťažovateľa posúdili ako obligatórnu, pri rozhodovaní im postačovalo zistenie, že v uvedenom prípade ide o väzbu pre účely extradičného konania a „ničím nepodložená hypotéza, že sa sťažovateľ nebude zdržiavať počas konania na území Slovenskej republiky, lebo to nebol pôvodne jeho plán ostať na území Slovenska dlhodobejšie“.

Najvyšší súd uznesením z 26. novembra 2009 porušil sťažovateľovo právo na osobnú slobodu podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) a ods. 4 dohovoru a podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy tým, že „na základe abstraktnej úvahy založenej na skutočnosti, že sťažovateľ ako občan cudzieho štátu môže kedykoľvek opustiť územie Slovenskej republiky, nariadil vzatie sťažovateľa do vydávacej väzby (Krajský súd v Bratislave v uznesení sp. zn. 2 Ntc 4/2009 zo dňa 13. novembra 2009 dokonca len uviedol, že je presvedčený o potrebe vzatia sťažovateľa do vydávacej väzby).

Najvyšší súd SR (a Krajský súd v Bratislave) v rozpore s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu SR vychádzal len z jednej skutočnosti (že sťažovateľ je cudzinec, ktorý sa po skončení pobytu má v pláne vrátiť do Izraela), pričom vôbec neskúmal okolnosti súvisiace s postavením sťažovateľa, na ktoré opakovane poukazovala jeho právna zástupkyňa (spolahlivosť sťažovateľa doložená viacerými výpovedami

dokumentovanými v listinných dôkazoch a výpisom z registra trestov, písomný prísľub a peňažná záruka sťažovateľa, zlý zdravotný stav sťažovateľa).“.

V prípade sťažovateľa došlo uznesením najvyššieho súdu z 26. novembra 2009 k porušeniu čl. 5 ods. 1 písm. f) a ods. 4 dohovoru, ako aj čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, pretože sa v ňom najvyšší súd nezaoberal otázkou primeranosti zásahu do jeho osobnej slobody vo vzťahu k škode, ktorá sa mu kladie za vinu. Keďže pri výške škody 2 089 €, ktorá mala byť spôsobená podvodom, je verejný záujem na obmedzení osobnej slobody sťažovateľa *„neporovnateľne nižší ako pri závažných trestných činoch“*, a navyše už v tomto štádiu konania *„existujú dôkazy spochybňujúce opodstatnenosť trestného stíhania sťažovateľa v B. r. (pobyt v Izraeli v čase spáchania niektorých skutkov)“*.

Najvyšší súd sa podľa sťažovateľa v predmetnom konaní navyše nezaoberal ani dôvodnými pochybnosťami o tom, či vôbec k trestnému činu došlo. Sťažovateľ v konaní v rámci svojich vyjadrení podaných prostredníctvom svojej právnej zástupkyne namietal, že samotný popis trestného činu uvedený v doručených b. dokumentoch nezodpovedá požiadavke stanovenej ESLP, podľa ktorej aj v prípade extradičného konania musia existovať informácie, ktoré uspokojia objektívneho pozorovateľa, že osoba mohla trestný čin spáchať. V dokumentoch doručených z B. r. podľa sťažovateľa nie je opísaný trestný čin tak, aby bol zrejmý skutok, ktorý sa mu kladie za vinu.

Najvyšší súd sa v uznesení z 26. novembra 2009 nevysporiadal, resp. nedostatočne vysporiadal so sťažovateľom ponúknutými prostriedkami nahradenia jeho väzby, dôvodnosťou jeho väzby, ako aj jej primeranosťou, a tým *„zaťažil svoje rozhodnutie svojvôľou (arbitrárnosťou)“* a porušil sťažovateľovo právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podaním doručeným ústavnému súdu 31. marca 2010 sťažovateľ svoju sťažnosť doplnil. Z obsahu tohto podania vyplýva, že rozhodnutím sp. zn. 4 Tost 1/2010 z 23. februára 2010 najvyšší súd nepripustil vydanie sťažovateľa do B. r. a súčasne ho prepustil z väzby na slobodu. V ďalšom texte tohto podania sťažovateľ uviedol, že jeho

„osobná sloboda bola porušená v dôsledku obligatórnej vydávacej väzby, ktorú nepripúšťa Trestný poriadok vykladaný konformne s ústavou SR a ani Dohovor na ochranu základných práv a slobôd. Skutočnosť, že sťažovateľ v súčasnosti nemá obmedzenú osobnú slobodu v dôsledku uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu, nehojí hrubé porušenie jeho základného práva na osobnú slobodu napádanými rozhodnutiami slovenských súdov o vydávacej väzbe sťažovateľa.“

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že uznesením najvyššieho súdu z 26. novembra 2009 boli porušené jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. f), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z 26. novembra 2009 zrušil, a uhradil mu finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € a trovy konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. f), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 26. novembra 2009, ku ktorému malo dôjsť v dôsledku toho, že

- súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci sa nezaoberali ním ponúknutými zárukami, resp. možnosťami nahradenia väzby sľubom alebo peňažnou zárukou, a tým porušili jeho právo podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru, ako aj ústavný princíp rovnosti, keďže osoby zadržané z iných dôvodov než podľa § 71 ods. 1 písm. a) alebo c) Trestného poriadku by boli ukrátené o možnosť nahradenia väzby,

- najvyšší súd v napadnutom uznesení väzbu sťažovateľa dostatočne neodôvodnil, pretože väzbu sťažovateľa založil na jedinej okolnosti, a to jeho možnosti opustiť územie Slovenskej republiky po prepustení z väzby, čím porušil jeho právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, ako aj jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy,

- vo vzťahu k posúdeniu primeranosti zásahu do osobnej slobody sťažovateľa sa súdy zúčastnené na rozhodovaní v predmetnej veci mali zaoberať aj výškou škody spôsobenej údajným trestným činom sťažovateľa, ako aj namietanými dôvodnými pochybnosťami o tom, či vôbec k uvedenému trestnému činu došlo,

- najvyšší súd sa v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal s ponúknutými prostriedkami nahradenia väzby, dôvodnosťou väzby sťažovateľa a jej primeranosťou, v dôsledku čoho je toto uznesenie arbitrárne a svojvoľné a v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd v súvislosti s argumentáciou sťažovateľa v jeho sťažnosti poukazuje predovšetkým na to, že je potrebné rozlišovať medzi väzbou osoby nariadenou na účel jej predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru a väzbou osoby podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru, proti ktorej prebieha konanie o vyhodenie alebo vydanie.

Dohovor v čl. 5 ods. 1 písm. f) odkazuje v ňom obsiahnutou formuláciou „*pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom*“ priamo na vnútroštátne právo a vyžaduje, aby obmedzenie práva na osobnú slobodu bolo v súlade s týmto právom, ktoré však súčasne musí byť prispôsobené cieľu sledovanému čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivcov pred svojvoľným pozbavením osobnej slobody. Porušenie vnútroštátneho práva v tomto prípade má následne za následok aj porušenie dohovoru (pozri *Ercald v. the Netherlands*, §§52, *Jonson v. the United Kingdom judgment of 21 October 1997*, Reports 1997-VII, p. 2409, § 60).

Pre nariadenie väzby podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru musia byť podľa Trestného poriadku okrem formálnej podmienky väzby – existencia uznesenia o vznesení obvinenia, súčasne naplnené aj materiálne podmienky väzby – existencia dôvodného podozrenia zo spáchania skutku, ktorý je podľa zákona trestný obvinenou osobou, a taktiež existencia niektorého z dôvodov väzby [útekový, kolúzny alebo preventívny § 71 ods. 1 písm. a) až c) Trestného poriadku].

Extradíciu v dohovore výslovne upravuje iba čl. 5 ods. 1 písm. f), podľa ktorého nemožno nikoho pozbaviť slobody okrem zákonného zatknutia alebo iného pozbavenia osobnej slobody osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhodenie alebo vydanie. V právnom poriadku Slovenskej republiky je extradíčné konanie upravené v piatej časti druhej hlavy Trestného poriadku označenej ako Extradícia, ktorej druhý diel upravuje podmienky vydania osoby do cudziny.

Podľa § 505 ods. 5 Trestného poriadku ak počas trvania predbežnej väzby dôjde žiadosť cudzieho orgánu o vydanie, ministerstvo spravodlivosti o tom upovedomí prokurátora vykonávajúceho predbežné vyšetovanie. Na jeho návrh môže predseda senátu túto osobu vziať do vydávacej väzby, ak sú splnené podmienky uvedené v § 506 ods. 1.

Podľa § 506 ods. 1 Trestného poriadku ak je to potrebné na zabezpečenie prítomnosti vyžiadanej osoby v extradičnom konaní na území Slovenskej republiky alebo na zabránenie, aby nedošlo k zmareniu účelu tohto konania, vezme ju predseda senátu krajského súdu do vydávacej väzby. Urobí tak na návrh prokurátora vykonávajúceho predbežné vyšetovanie.

Podľa § 506 ods. 3 Trestného poriadku predseda senátu krajského súdu nariadi príkazom prepustenie osoby z vydávacej väzby dňom, keď dôjde k vydaniu osoby cudzím orgánom, najneskôr však v šesťdesiaty deň po rozhodnutí ministra spravodlivosti o povolení vydania do cudziny; v prípade uvedenom v § 507 najneskôr v šesťdesiaty deň odo dňa nastúpenia výkonu vydávacej väzby, ak minister spravodlivosti o povolení vydania rozhodol pred týmto dňom. Okrem toho predseda senátu nariadi prepustenie z vydávacej väzby tiež, ak

- a) štát, ktorý požiadal o vydanie, svoju žiadosť odvolal,
- b) najvyšší súd rozhodol, že vydanie je neprípustné, alebo minister spravodlivosti vydanie nepovolil, alebo
- c) inak zanikli dôvody vydávacej väzby, vydania alebo jeho realizácie.

Podľa § 508 ods. 1 Trestného poriadku proti rozhodnutiu o väzbe podľa § 505, § 506 ods. 1 a § 507 je prípustná sťažnosť, ktorá nemá odkladný účinok.

Sťažovateľ považuje uznesenie najvyššieho súdu za arbitrárne, resp. svojvoľné, pretože v ňom najvyšší súd nerozhodol o ním v predmetnom konaní navrhnutých prostriedkoch nahradenia väzby – písomnom sľube a peňažnej záruke. K uvedenej námietke je potrebné uviesť, že právny poriadok Slovenskej republiky, resp. konkrétne Trestný poriadok tieto inštitúty v rámci úpravy extradičného alebo vydávacieho konania nepozná.

Sťažovateľ v sťažnosti povinnosť súdov rozhodovať aj v rámci extradičného konania o ním navrhnutých prostriedkoch nahradenia väzby odvodzuje z judikatúry ústavného súdu, konkrétne z nálezov ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 100/04 z 8. októbra 2004 a sp. zn. I. ÚS 239/04 z 26. októbra 2005, ako aj zo samotného znenia druhej vety čl. 5 ods. 3 dohovoru, ktorý sa však vzťahuje na osoby podozrivé zo spáchania trestného činu.

Ústavný súd vo veci sp. zn. I. ÚS 100/04 vyslovil porušenie práva sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru v súvislosti s nerozhodnutím o ním ponúknutom sľube ako prostriedku nahradenia jeho väzby podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru napriek tomu, že súd postupoval v uvedenom konaní v súlade s v tom čase platným Trestným poriadkom, ktorý možnosť nahradenia väzby sľubom v prípade kolúznej väzby [väzba sťažovateľa bola založená na § 67 ods. 1 písm. b) v tom čase platného Trestného poriadku] vylučoval. Podľa názoru vysloveného ústavným súdom v uvedenom rozhodnutí bolo povinnosťou všeobecných súdov pri rozhodovaní o alternatívnej žiadosti sťažovateľa v súlade s čl. 154c ods. 1 ústavy namiesto ustanovenia § 73 ods. 1 a 3 Trestného poriadku platného v tom čase aplikovať druhú vetu čl. 5 ods. 3 dohovoru, keďže toto ustanovenie zabezpečovalo väčší rozsah základného práva.

Ústavný súd pritom v tomto rozhodnutí vychádzal z dovtedajšej judikatúry ESĽP k druhej vete čl. 5 ods. 3 dohovoru, ktorá sa vytvárala postupne a z ktorej vyplýva, že prepustenie na základe záruky je len možnosťou, a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby. Uplatňuje sa nielen v prípade takzvanej útekovej väzby, ako by tomu nasvedčovala formulácia účelu tejto záruky (zabezpečenie prítomnosti na pojednávaní), ale je možné ňou nahradiť aj väzbu realizovanú na základe iných dôvodov. V rozpore s dohovorom by bolo, ak by vnútroštátne právo vylučovalo v prípade niektorých trestných činov vôbec možnosť záruky (Caballero c. Spojené kráľovstvo z 8. februára 2000, S. B. C. c. Spojené kráľovstvo z 19. júna 2001).

Z uvedeného je zrejmé, že konanie vo veci sp. zn. I. ÚS 100/04 sa týkalo preskúmania väzby sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, a nie ako je v preskúvanom prípade väzby podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru. V ďalšom z rozhodnutí, na ktoré sa sťažovateľ odvolal vo svojej sťažnosti – nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 239/04 z 26. októbra 2005, sa ústavný súd v časti týkajúcej sa nerozhodnutia súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnej veci o alternatívnej žiadosti sťažovateľa o nahradenie väzby plne stotožnil so závermi už vyslovenými ústavným súdom v rámci jeho rozhodnutia vo veci sp. zn. I. ÚS 100/04.

Judikatúra ústavného súdu, na ktorú sťažovateľ v rámci svojej argumentácie poukazuje, je založená na iných skutkových okolnostiach [väzba sťažovateľov v týchto prípadoch bola založená na čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru], a preto z nej nemožno vyvodiť pre neho priaznivý záver o povinnosti všeobecných súdov preskúmať a rozhodovať v extradičnom konaní, resp. v prípade konania o väzbe podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru o žiadostiach osoby o nahradenie väzby inými miernejšími prostriedkami. Uvedenú povinnosť napokon nemožno vyvodiť ani z rozhodnutia ESĽP, na ktoré poukazuje sťažovateľ vo svojej sťažnosti – vec *Koktysh v. Ukrajina* z 10. decembra 2009 sp. zn. 43707/07, v ktorom okrem iného vyslovil porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru v súvislosti s nepreskúmaním a nerozhodnutím súdu o sťažovateľom podanej žiadosti o preskúmanie zákonnosti jeho väzby v rámci extradičného konania. Vzhľadom na uvedené sa táto argumentácia sťažovateľa javí ako právne irelevantná.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej namietal, že súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnili, pretože ho založili na jedinej okolnosti (možnosti sťažovateľa opustiť územie Slovenskej republiky), ďalej preto, že vo vzťahu k posúdeniu primeranosti zásahu do osobnej slobody sťažovateľa sa nezaoberali aj výškou škody spôsobenej údajným trestným činom sťažovateľa, a ani dôvodnými pochybnosťami týkajúcimi sa toho, či vôbec k trestnému činu sťažovateľa došlo.

Ústavný súd v tejto súvislosti preskúmal uznesenie najvyššieho súdu z 26. novembra 2009, ako aj uznesenie krajského súdu z 13. novembra 2009 v rozsahu, v ktorom na jeho

odôvodnenie odkazuje uznesenie najvyššieho súdu z 26. novembra 2009. Najvyšší súd v napadnutom uznesení z 26. novembra 2009 popísal priebeh dovtedajšieho konania vo veci sťažovateľa, t. j. zhrnul obsah návrhu prokurátorky krajskej prokuratúry na vzatie sťažovateľa do vydávacej väzby, špecifikoval uznesenie z 13. novembra 2009, ktorým o tomto návrhu rozhodol krajský súd a taktiež podrobne popísal dôvody sťažnosti sťažovateľa podanej proti uzneseniu krajského súdu z 13. novembra 2009. V napadnutom uznesení najvyšší súd ďalej odkázal na ustanovenia § 505 ods. 5 a § 506 ods. 1 Trestného poriadku týkajúce sa vydávacej väzby, ktoré v prípade sťažovateľa aplikoval, a následne uviedol: *„Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní predloženého spisového materiálu zistil, že vyššie citované podmienky Trestného poriadku pre vzatie E. A. L. do väzby boli splnené, a preto krajský súd postupoval správne pokiaľ rozhodol o jeho vzatí do vydávacej väzby.*

Najvyšší súd sa preto s rozhodnutím krajského súdu stotožňuje a v ďalšom poukazuje na správne a podrobné odôvodnenie jeho rozhodnutia.

Pre úplnosť najvyšší súd iba dodáva reagujúc zároveň aj na sťažnostné námietky vyžiadanej osoby, že žiadosť B. o vydanie E. A. L. bola v súlade s ustanovením § 498 ods. 2 Tr. por. ako aj dvojstrannej zmluvy medzi Slovenskou republikou a B. publikovaná pod č. 95/1983 Zb., konkrétne jej článkom 69 ods. 2. Citovaná zmluva umožňuje, aby k žiadosti o vydanie bol overený odpis zatýkacieho príkazu a nevyžaduje teda predloženie jeho originálu.

Okrem toho kópia zatýkacieho rozkazu aj podľa názoru najvyššieho súdu obsahuje v dostatočnej miere popis skutku, vrátane času a spôsobu jeho spáchania a rozsahu spôsobenej škody.

Samotné námietky vyžiadanej osoby, že skutok nespáchala v tomto konaní nie sú relevantné a ich posúdenie bude predmetom samotného konania v merite veci.

Správne a zákonne rozhodol krajský súd aj pokiaľ vzal E. A. L. do vydávacej väzby argumentujúc tým, že v ustanovení § 506 ods. 1 Tr. por. ide o lex specialis tzn., že súd pri jeho aplikácii nie je viazaný dôvodmi väzby uvedenými v § 71 ods. 1 Tr. por.

V tomto ohľade najvyšší súd zvyrazňuje, že zmyslom tohto ustanovenia je zabezpečiť samotný cieľ extradičného konania podľa piatej časti, druhej hlavy Trestného poriadku

a zároveň zabezpečiť splnenie záväzku Slovenskej republiky z už citovanej dvojstrannej medzinárodnej zmluvy voči B.

V prípade, že by E. A. L. nebol vzatý do vydávacej väzby, bolo by reálne ohrozené splnenie tohto cieľa. Vyžiadaná osoba totiž nemá vôbec žiadny vzťah k Slovenskej republike. Slovenská republika ako vyplýva aj z jeho výpovede nebola cieľom jeho osoby – cieľom bolo R. r. do ktorej cestoval cez letisko P. a B. kde bol zadržaný príslušníkmi polície. Do I. sa mal vrátiť 21. novembra 2009 ako to vyplýva aj z kópie letenky na č. l. 62, čím by sa de facto dostal mimo dosah justičných orgánov Slovenskej republiky.

Napokon k námietke vyžiadanej osoby ohľadne porušovania občianskych a politických práv v B. najvyšší súd konštatuje, že táto námietka bude predmetom posudzovania v rámci samotného rozhodovania súdu prvého stupňa o prípustnosti vydania.

Z uvedených dôvodov preto Najvyšší súd Slovenskej republiky o sťažnosti E. A. L. rozhodol tak ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.“

Krajský súd v rámci odôvodnenia svojho uznesenia z 13. novembra 2009 uviedol:

«Krajský súd pri rozhodovaní o návrhu prokurátorky zistil, že trestné činy, pre ktoré je E. A. L. (E. L., E. L.) žiadaný pre účely trestného stíhania do B. r., sú trestnými aj na území Slovenskej republiky. Zároveň konštatuje, že pri rozhodovaní o vzatí do vydávacej väzby nie je viazaný dôvodmi väzby podľa § 71 Trestného poriadku, pretože ide o ustanovenie lex specialis voči § 71 ale predovšetkým sleduje splnenie účelu väzby, ktorý spočíva v zabezpečení možnosti vykonania extradičného konania v prítomnosti vyžiadanej osoby.

Vzhľadom ku konštatovanému, je teda krajský súd presvedčený, že je potrebné zabezpečiť možnosť vykonania extradičného konania v prítomnosti vyžiadanej osoby na území Slovenskej republiky tzv. vydávacou väzbou.

V kontexte s vyššie uvedeným potom k námietkam obhajkyne, že došlo k porušeniu článkov 3, 5 a 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd dodáva, že Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre opakovane poukázal na to, že na vydávaciu väzbu sa vzťahuje výlučne článok 5 ods. 3 písm. f) Európskeho dohovoru o ľudských právach.

K námietke obhajkyne, že došlo k porušeniu článku 6 Dohovoru, krajský súd dodáva, že ekstradičné konanie je konaním s osobitný charakterom a túto skutočnosť potvrdil aj Európsky súd pre ľudské práva, keď vyslovil, že slová „oprávnenosť... trestného obvinenia“ v článku 6 ods. 1 sa vzťahujú na meritórne konanie, v ktorom sa skúma vina alebo nevina jednotlivca z hľadiska spáchania trestného činu, ale nie na konanie, v ktorom sa má určiť, či osobu možno, alebo nemožno vydať do iného štátu.

K námietke obhajkyne, že nie je splnená podmienka originality dokumentov zo strany B. r. (obhajoba poukazuje na to, že podpisy a pečiatky sú na kópiách dokumentov) krajský súd dodáva, že nemá dôvod spochybňovať pravosť a originalitu predložených dokladov zo strany B. r., ktoré sú riadne podpísané, opečiatkované a preložené do slovenského jazyka.

V danom prípade prokurátorka krajskej prokuratúry predložila tunajšiemu súd návrh na vzatie zadržaného do vydávacej väzby a boli splnené aj ostatné zákonom požadované podmienky spočívajúce v doručení originálu žiadosti o vydanie, krajský súd rozhodol vyhovieť návrhu a podľa § 506 odsek 1 Trestného poriadku vzal E. A. L. (E. L., E. L.) do vydávacej väzby, ktorá sa bude vykonávať v Ústave na výkon väzby Bratislava.»

Z doterajšej judikatúry všeobecných súdov týkajúcej sa konania o vydanie do cudziny (pozri napr. sp. zn. 6 To 73/2002 z 15. januára 2003) vyplýva, že v tomto type konania súd rozhoduje iba o tom, či v konkrétnej veci je vydanie prípustné z právnych dôvodov. Takýto výklad uvedených ustanovení týkajúcich sa extradičného konania je aj v súlade s judikatúrou ESĽP, napr. rozhodnutie Soldatenko v. Ukrajina, § 109, v rámci ktorého ESĽP vyslovil, že pre založenie väzby podľa čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru postačuje preukázanie existencie konania o vyhostenie alebo vydanie.

Uznesenie najvyššieho súdu z 26. novembra 2009 sa týka nariadenia vydávacej väzby, ktorou sa zabezpečuje prítomnosť osoby, o vydanie ktorej ide v extradičnom konaní. Uvedeným uznesením sa však nerozhoduje o samotnom predmete extradičného konania, t. j. o prípustnosti, resp. neprípustnosti vydania osoby dožadujúcemu štátu. Najvyšší súd teda správne vo svojom rozhodnutí považoval námietky sťažovateľa týkajúce sa dôvodných pochybností o spáchaní trestného činu jeho osobou za právne irelevantné.

Z odôvodnenia uvedených uznesení je zrejmé, že súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci správne poukázali na skutočnosť, že v prípade vydávacej väzby nie sú viazané § 71 Trestného poriadku, a v súlade so svojou judikatúrou, ako aj s účelom extradičného konania preskúmali len existenciu potreby zabezpečenia účasti sťažovateľa v konaní o vydanie ešte pred vydaním rozhodnutia o prípustnosti, príp. neprípustnosti vydania sťažovateľa (väzba sťažovateľa sa po vydaní rozhodnutia najvyššieho súdu z 10. decembra 2009 stala podľa § 506 ods. 2 Trestného poriadku obligatórnou). V rámci svojho odôvodnenia súdy v predmetnej veci logicky poukázali na skutočnosť, že Slovenská republika bola pre sťažovateľa len tranzitnou krajinou, v ktorej nedisponuje žiadnymi vzťahmi či väzbami, a preto v záujme realizácie splnenia záväzku Slovenskej republiky vyplývajúceho z medzinárodnej zmluvy s B. považovala za potrebné vziať sťažovateľa do vydávacej väzby.

Vzhľadom na predmet konania v tejto veci možno podľa ústavného súdu konštatovať, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárne alebo svojvoľné, t. j. také, ktoré by mohlo založiť porušenie čl. 5 ods. 1 písm. f) dohovoru, ako ani čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy.

V súvislosti s namietaným porušením čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už opakovane vyslovil, že právo na súdnu ochranu v súvislosti s periodickým skúmaním dôvodnosti väzby, ako aj právo na urýchlené skúmanie dôvodnosti väzby sú obsiahnuté v čl. 17 ods. 2 ústavy. Preto toto ustanovenie je v pomere špeciality k všeobecnému ustanoveniu čl. 46 ods. 1 ústavy (*mutatis mutandis* I. ÚS 224/03).

Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje aj na judikatúru ESĽP, podľa ktorej slová oprávnenosť... trestného obvinenia v čl. 6 ods. 1 dohovoru sa vzťahujú na meritórne konanie, v ktorom sa skúma vina alebo nevina jednotlivca z hľadiska spáchania trestného činu, ale nie na konanie, v ktorom sa má určiť, či osobu možno, alebo nemožno vydať do iného štátu [napr. *Maaouia proti Francúzsku* č. 39652/98, bod 40, ESĽP 2000-X, *Raf proti*

Španielsku (čiastočné rozhodnutie) č. 53652/00, EŠLP 2000-XI]. V dôsledku toho osoba, o ktorej vydaní sa koná, nemusí mať v extradičnom konaní zaručené minimálne práva obvineného podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru.

Vo viacerých rozhodnutiach EŠLP (napr. *Mumimov v. Ruská federácia*, sťažnosť č. 42502/06) taktiež zaujal názor, že rozhodnutia o vydaní osoby do cudziny sa netýkajú občianskych práv a záväzkov alebo trestného obvinenia v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd s ohľadom na uvedené dospel k záveru, že tieto ustanovenia ústavy a dohovoru sú všeobecnými ustanoveniami, ktoré platia spravidla pre konanie vo veci samej, nie teda pre konanie o väzbe, a preto ani tejto časti sťažnosti nebolo možné vyhovieť.

Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd dospel k záveru, že zásah do osobnej slobody sťažovateľa, resp. obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa bolo vykonané v súlade s ustanoveniami dohovoru, jeho všeobecnými princípmi v ňom obsiahnutými a v súlade s cieľom, pre ktorý je obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa dovolené.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Vo vzťahu k časti odôvodnenia sťažnosti sťažovateľa, v ktorej namietal, že do dňa podania jeho sťažnosti (sťažnosť bola podaná na poštovú prepravu 10. februára 2010) krajský súd nerozhodol o jeho žiadosti o prepustenie na slobodu, čím porušil jeho právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v rámci ktorej opakovane zdôraznil, že v súlade s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný petitom sťažnosti (návrhom na rozhodnutie) a môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Ústavný súd vychádzajúc z § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde a s poukazom na svoju striktnú viazanosť petitom sťažnosti, v ktorom sťažovateľ namietal iba porušenie ním označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, sa touto námietkou sťažovateľa v uvedenom konaní nemohol zaoberať (inak povedané, medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a sťažovateľom namietaným porušením jeho práv v súvislosti s nerozhodnutím o jeho žiadosti o prepustenie na slobodu podanej až po vydaní napadnutého uznesenia neexistuje žiadna príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd mohol konštatovať porušenie práv sťažovateľa).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. apríla 2010